

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง บทบาทของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบูดาเปสต์
ในการยกระดับความร่วมมือทางการศึกษา (กรณีศึกษา
ทุนการศึกษา Stipendium Hungaricum ของฮังการี)

จัดทำโดย นายนพคุณ ลุยจันทร์
รหัส 15027

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 15 ปี 2567
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง บทบาทของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบูดาเปสต์
ในการยกระดับความร่วมมือทางการศึกษา
(กรณีศึกษาทุนการศึกษา Stipendium Hungaricum ของฮังการี)

จัดทำโดย นายนพคุณ ลุยจันทร์
รหัส 15027

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 15 ปี 2567
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชรินทร์ สุพุทธิกุล)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต อุ่ม เมฆานนท์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต วรเดช วีระเวคิน)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบูดาเปสต์ ในการยกระดับความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทยและฮังการี โดยหยิบยกนโยบายการใช้อำนาจ ละครมน “soft power” ของรัฐบาลฮังการีการให้ทุนการศึกษา Stipendium Hungaricum (SH) แก่ นักศึกษาต่างชาติแบบให้เปล่าจำนวนมากรวมถึงนักศึกษาของไทย เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิง นโยบายและแนวปฏิบัติ ในการยกระดับความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างไทยและฮังการี

เมื่อปี 2556 รัฐบาลฮังการีโดยกระทรวงการต่างประเทศและการค้าของฮังการี (Ministry of Foreign Affairs and Trade) ร่วมกับ Tempus Public Foundation ให้การสนับสนุนทุนการศึกษา แบบให้เปล่ากว่า 800 สาขาวิชา จาก 36 มหาวิทยาลัย (ระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก) แก่ชาวต่างชาติในโครงการ Stipendium Hungaricum ผ่านความตกลงด้านการศึกษา ทวิภาคีที่ ฮังการีได้ทำความตกลงไว้กับ 94 ประเทศทั่วโลก (ซึ่งรวมถึงประเทศไทยที่ได้รับทุนการศึกษา ปีละ 40 ทุน นับตั้งแต่ปี 2561) ปัจจุบันมีนักศึกษาไทยที่ได้รับทุนศึกษาอยู่ในฮังการีประมาณ 150 คน ทุนการศึกษา SH เป็นการดำเนินนโยบายที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ยั่งยืน ระยะเวลา มีผลกระทบใน วงกว้าง สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศในยุโรปกลางขนาดเล็กอย่างฮังการี โดยใช้จุดเด่นเรื่อง คุณภาพของสถาบันการศึกษาฮังการีที่มีมาตรฐานจำนวนมากทั้งในกรุงบูดาเปสต์และทั่วประเทศ หลายแห่ง

ปัจจัยที่เป็นสิ่งที่ท้าทาย อุปสรรคและข้อจำกัดของการยกระดับความร่วมมือด้านการศึกษา กล่าวคือ นับตั้งแต่ปี 2561 นักศึกษาไทยสมัครเข้ารับทุนการศึกษา SH ไม่เต็มจำนวนทุน 40 ทุน/ปี ทำให้ไทยเสียโอกาสในการเข้ารับทุนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงบทบาทของสถานเอกอัครราชทูตฯ ในปัจจุบัน จำกัดเพียงการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทุนการศึกษา SH เท่านั้น ผู้ทำการศึกษาจึง เห็นว่า สถานเอกอัครราชทูตฯ ควรมีบทบาทมากขึ้นในการส่งเสริมให้นักศึกษาไทยได้รับทุนการศึกษา SH เต็มจำนวน รวมถึงเข้าไปมีบทบาทเชิงรุกในการกำหนดทิศทางในการให้ทุนการศึกษา ส่งเสริมให้มี จำนวนผู้สมัครและเพิ่มจำนวนทุนให้แก่ประเทศไทยมากขึ้น และมีบทบาทร่วมกำหนดแนวทางการให้ ทุนการศึกษา การยกระดับความร่วมมือทางการศึกษา การแลกเปลี่ยนทางการศึกษาตามแนวทาง การทูตทางการศึกษา (Education Diplomacy) โดยประสานข้อมูลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (สร้าง พันธมิตร เครือข่าย ภาคเอกชนไทยและฮังการี สมาคมนักเรียนไทยในฮังการี ฯลฯ) เพื่อเพิ่มประสิทธิ ภาพและประสิทธิผลในการรับทุนการศึกษาที่สอดคล้องยุทธศาสตร์ชาติ

พื้นฐานที่สำคัญอีกประการหนึ่งของประโยชน์ของทุนการศึกษา SH ที่ไทยสามารถใช้เป็นเครื่องมือในระยะยาว เพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับอังกฤษและการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับไทยในอังกฤษ การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มประเทศยุโรปกลางและประเทศบอลข่าน เตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อต่อยอดสร้างโอกาสไปยังการเพิ่มพูนความร่วมมือทางการเมืองและเศรษฐกิจ ตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศของไทยจากความร่วมมือด้านการศึกษา นอกจากนี้ ความร่วมมือทางการศึกษาจะเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการผลักดันผลประโยชน์ของไทยในอังกฤษ โดยผู้ศึกษามองว่า ไทยสามารถใช้อังกฤษให้เป็นประโยชน์เพื่อเป็นช่องทางเข้าสู่สหภาพยุโรป ทั้งนี้ที่ผ่านมาท่าทีของอังกฤษมีความเป็นมิตรต่อไทย ถึงแม้ว่าสหภาพยุโรปมีข้อมติให้ประเทศสมาชิกชะลอการมีปฏิสัมพันธ์ในระดับการเมืองกับไทยเมื่อปี 2557-2560 และต้องการสานสัมพันธ์กับไทยในทุก ๆ ด้าน หากจะประเมินการใช้ประโยชน์ของไทยต่อการรับทุนการศึกษา SH พบว่า ไทยสามารถใช้ประโยชน์จากทุนการศึกษาได้มากกว่านี้ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอังกฤษนำไปสู่ความร่วมมือทางการเมืองและเศรษฐกิจ เปลี่ยนสถานะจากผู้รับทุนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทุนเพื่อต่อยอดต่อไป โดยมีข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายและการดำเนินการ ดังนี้

1. เสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนตามแนวทางการทูตทางการศึกษาเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ

1.2 การดำเนินการประสานงานในระดับกระทรวงการต่างประเทศทั้งสองประเทศ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบูดาเปสต์ ในการยกระดับความร่วมมือทางการศึกษา

2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

2.1 การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับทุนการศึกษา SH

2.2 การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนตามแนวทางการทูตทางการศึกษา

2.3 การสร้างเครือข่าย

2.4 การสร้างแรงจูงใจในการเข้ารับทุนการศึกษา SH

2.5 การยกระดับความร่วมมือทางการศึกษาผ่านเครือข่ายมหาวิทยาลัย

2.6 การกำหนดตัวชี้วัดและติดตามประเมินผลและคาดการณ์ในอนาคต (Objective

Key Results : OKRs)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 15 ประจำปี 2567 ของสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ รายงานการศึกษาฉบับนี้ไม่อาจจะสำเร็จได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด หากไม่ได้รับความช่วยเหลือการสนับสนุนซึ่งแนะนำจากคณะอาจารย์ที่ปรึกษาประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อธิวัฒน์ สุพุทธิกุล เอกอัครราชทูต อู๋ม เมลาณานท์ และเอกอัครราชทูต วรเดช วีระเวคิน ผู้ศึกษาจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อคณะอาจารย์ที่ปรึกษา มา ณ ที่นี้

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเอกอัครราชทูตพรหมเมศ พหลพลพยุหเสนา เอกอัครราชทูต ณ กรุงบูดาเปสต์ ที่ได้สนับสนุนให้ผู้ศึกษาเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูตในครั้งนี้ รวมถึงให้คำแนะนำให้ผู้ศึกษาค้นคว้าในประเด็นที่เกี่ยวกับความร่วมมือด้านการศึกษาไทยและฮังการี (กรณีศึกษาทุนการศึกษา Stipendium Hungaricum ของฮังการี) และขอขอบคุณเพื่อนข้าราชการสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบูดาเปสต์ และเจ้าหน้าที่สนับสนุนท้องถิ่น ที่สนับสนุนร่างกายแรงใจรับภาระงานในระหว่างผู้ศึกษาเข้ารับการฝึกอบรม

ผู้ศึกษาขอขอบคุณผู้แทนกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการต่างประเทศและการค้าของฮังการี ดร. Istvan Perosa อธิบดีกรม Stipendium Hungaricum สำนักงานที่ปรึกษาด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์ สมาคมนักเรียนไทยในฮังการี และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของสถานเอกอัครราชทูตฯ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานฉบับนี้

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ และเจ้าหน้าที่สถาบัน รวมถึงผู้เข้าร่วมการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูตรุ่นที่ 15 ทุกท่าน สำหรับมิตรภาพ กำลังใจ และที่สำคัญที่สุดกำลังใจจากบิดา-มารดา และครอบครัวของผู้ศึกษา นางพัชรสุดา ลุยจันทร์ และบุตรทั้งสาม (พลอย เจด เพ็ร์ล) จนทำให้การเข้ารับการฝึกอบรมของผู้ศึกษาสำเร็จได้ด้วยดี

นพคุณ ลุยจันทร์

กันยายน 2567

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญแผนภูมิ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลัง และความสำคัญของหัวข้อที่จะศึกษา	1
1.2 การวิเคราะห์ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน	3
บทที่ 2 การวิเคราะห์ประเด็นศึกษาและผลการศึกษา	8
2.1 การกำหนดประเด็นศึกษา	8
2.2 การวิเคราะห์ประเด็นปัญหา	10
2.3 สรุปผลการศึกษา	12
บทที่ 3 ข้อเสนอ	22
3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย (policy recommendation)	22
3.2 ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	25
3.3 การกำหนดตัวชี้วัดและติดตามประเมินผลและคาดการณ์ในอนาคต	28
บรรณานุกรม	30
ภาคผนวก	32
ก. ประเทศหุ้นส่วนเข้าร่วมโครงการทุนการศึกษา Stipendium Hungaricum 2024	33
ข. สาขาวิชาเรียนในโครงการทุนการศึกษา Stipendium Hungaricum	35
ประวัติผู้เขียน	37

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ภาพรวมความร่วมมือด้านการศึกษาไทยและฮังการี	13
ตารางที่ 2	การสนับสนุนทุนการศึกษาของไทยต่อฮังการี	14
ตารางที่ 3	จำนวนผู้รับทุนการศึกษา SH ของไทย ปี 2561-2567	15
ตารางที่ 4	Higher Education in Hungary: Average Tuition Fee (Full Programme)	15
ตารางที่ 5	จำนวนการรับทุนการศึกษา SH ในปี 2567 ของกลุ่มประเทศอาเซียน	16
ตารางที่ 6	การวิเคราะห์ SWOT	23

สารบัญแนภูมิ

แนภูมิที่ 1 ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ไทยและฮังการีที่สอดคล้องกัน	4
แนภูมิที่ 2 การกำหนดตัวชี้วัดและติดตามประเมินผลผ่าน OKRs	29

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง และความสำคัญของหัวข้อที่จะศึกษา

1.1.1 ภูมิหลัง

ไทยและฮังการีมีความสัมพันธ์ที่ราบรื่นใกล้ชิดบนพื้นฐานของการเคารพซึ่งกันและกัน ไม่แทรกแซงประเด็นภายในประเทศ ทั้งนี้ ในช่วงระหว่างปี 2557-2560 ที่สหภาพยุโรปมีข้อมติให้ ประเทศสมาชิกชะลอการมีปฏิสัมพันธ์ในระดับการเมืองกับไทย ฝ่ายฮังการียังคงแสดงท่าทีเป็นมิตร และไม่ได้แสดงท่าทีเชิงลบต่อสถานการณ์การเมืองไทย รวมทั้งยังแสดงความสนใจที่จะขยายความร่วมมือกับไทยเท่าที่จะเป็นไปได้ภายใต้ข้อมติของสหภาพยุโรปดังกล่าว

เมื่อปี 2566 ไทยและฮังการีครบรอบ 50 ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต อย่างไรก็ดี ไทยและฮังการีมีความสัมพันธ์อันดีที่ยาวนานกว่า 150 ปี นับตั้งแต่การลงนามหนังสือสัญญาไมตรี การค้าและการเดินเรือ ระหว่างราชอาณาจักรสยามกับจักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี เมื่อปี 2412

ไทยและฮังการีมีความร่วมมือหลายด้าน ที่สำคัญและเป็นรูปธรรมที่สุด คือ ความร่วมมือทางการศึกษา โดยทั้งสองประเทศได้ให้การสนับสนุนด้านการแลกเปลี่ยนทุนการศึกษา ระหว่างกัน โดยฮังการีได้ให้ทุนการศึกษา Stipendium Hungaricum (SH) แบบให้เปล่าในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก แก่นักศึกษาไทย นับตั้งแต่ปี 2561 จนถึงปัจจุบันปีละ 40 ทุน โดยกระทรวงการต่างประเทศและการค้าฮังการีเชื่อว่า แนวคิดด้านการให้ทุนการศึกษา เป็นการสร้าง การรับรู้เกี่ยวกับฮังการีที่ต่อเนื่องและยั่งยืน ในขณะที่ไทยได้ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่ฮังการีใน ลักษณะต่างตอบแทนเช่นกัน

ที่ผ่านมาสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบูดาเปสต์ มีข้อจำกัดเพียงการรับทราบข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับทุนการศึกษา SH และการคุ้มครองดูแลนักศึกษาไทยในฮังการีเท่านั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า สถานเอกอัครราชทูตฯ ควรเข้าไปมีบทบาทเชิงรุกในการยกระดับความร่วมมือทางการศึกษาไทยและ ฮังการี ใช้ประโยชน์จากความร่วมมือฯ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ ของไทยอย่างเต็มที่ผ่านความร่วมมือดังกล่าว

1.1.2 ความสำคัญของหัวข้อที่จะศึกษา

การพัฒนาทุนมนุษย์ (Human Capital) เป็นเรื่องที่สำคัญในการพัฒนาประเทศไทย ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาให้ความสำคัญในการเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย การเข้าไปรับทุนการศึกษาของฮังการีแบบให้เปล่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้าน STEM+ (Science, Technology, Engineering, Mathematics, Agriculture และ Medical) เป็นการตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาทุนมนุษย์ซึ่งไทยมีความต้องการอย่างมากในการพัฒนาประเทศ

พันธกิจหลักของนโยบายการให้ทุนการศึกษา SH ถูกกำหนดขึ้นเพื่อสนับสนุนนโยบายการต่างประเทศและการค้าของฮังการี ในการสร้างการเชื่อมโยงตามแนวทางการทูตเพื่อการศึกษา (Education Diplomacy) โดยสนับสนุนทุนการศึกษาแก่ชาวต่างชาติ (ไม่รวมประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป) แบบให้เปล่าเต็มจำนวนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอกกว่า 800 สาขา จาก 36 มหาวิทยาลัย ผ่านการจัดทำความตกลงทางด้านการศึกษาทวิภาคีที่ฮังการีได้ลงนามไว้กับประเทศหุ้นส่วน 94 ประเทศทั่วโลก

ในระยะแรกของการดำเนินโครงการทุนการศึกษา SH มีประเทศหุ้นส่วนเข้าร่วมเพียง 3 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม จอร์แดน และเลบานอน โดยมีนักศึกษาเข้าร่วมโครงการในปีแรกเพียง 63 คน อย่างไรก็ตามปัจจุบันมีนักศึกษาชาวต่างชาติที่ได้รับทุนการศึกษานี้ พำนักอยู่ในฮังการีประมาณ 12,000 คน (หากนับรวมนักศึกษาที่ใช้ทุนส่วนตัวเข้าไปด้วย ประมาณการได้ว่ามีนักศึกษาต่างชาติศึกษาอยู่ในฮังการีประมาณ 35,000 คน) สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จและการขยายตัวของโครงการอย่างรวดเร็ว ยิ่งไปกว่านั้นทุนการศึกษา SH ช่วยยกระดับระบบการศึกษาของฮังการีให้มีความเป็นสากล ยกกระตือรือร้นการเรียนการสอนและมาตรฐานของสถาบันการศึกษาให้ติดอันดับโลก มุ่งเน้นการสร้างคุณภาพและการเข้าถึงการศึกษาระดับสูง รวมถึงการสนับสนุนงานวิจัยและนวัตกรรมต่าง ๆ

นับตั้งแต่ปี 2561 ไทยและฮังการีได้มีการจัดทำความตกลงความร่วมมือทางการศึกษามาแล้ว 3 ฉบับ โดยมีการแลกเปลี่ยนความร่วมมือทางด้านการศึกษาในลักษณะต่างตอบแทน โดยสถาบันการศึกษาไทยได้จัดสรรทุนการศึกษาให้แก่ นักศึกษาฮังการีเข้ามาศึกษาต่อในไทย จำแนกเป็นทุนการศึกษาประเภทเต็มหลักสูตรและประเภทแลกเปลี่ยนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก ในขณะที่เดียวกันฮังการีได้ให้ทุนการศึกษา SH แก่ไทย ปีละ 40 ทุน สาขาวิชาที่นักศึกษาไทยได้รับทุนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สาขา Engineering Manufacturing and Construction สาขา Social Sciences Journalism and Information และสาขา Arts and Humanities อย่างไรก็ตามผู้ที่เข้ามาผู้เข้ารับทุนฝ่ายไทยได้ไม่ครบตามจำนวนตามที่ฝ่ายฮังการีเสนอ ซึ่งผู้ศึกษามองว่า การรับทุน SH ไม่ครบตามจำนวนเป็นเรื่องที่ทำให้ไทยสูญเสียโอกาส (opportunity cost) อย่างมาก ที่จะได้ศึกษาในสถานที่ศึกษาที่มีมาตรฐานยุโรปและได้รับทุนการศึกษาแบบให้เปล่าเต็มจำนวน เป็นการเสีย

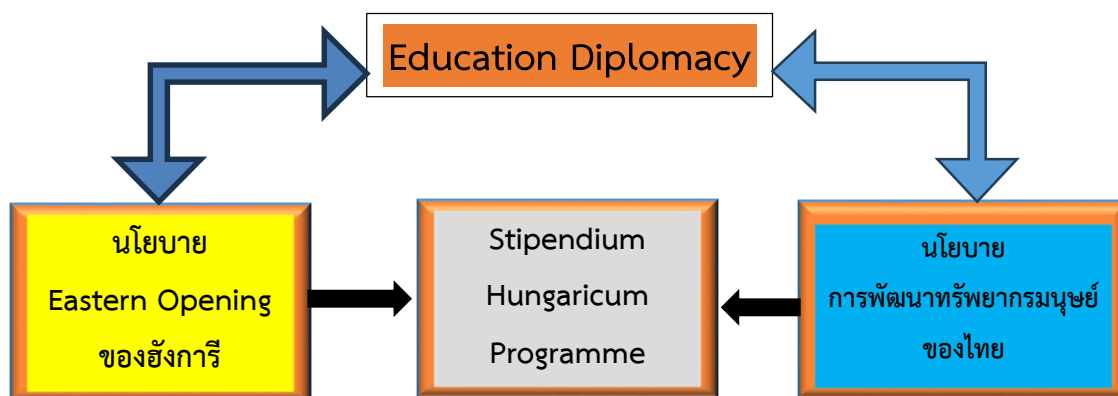
โอกาสในการพัฒนาทุนมนุษย์ของไทย รวมถึงสูญเสียโอกาสในการแสวงหาแนวทางในการใช้ประโยชน์จากทุนการศึกษา SH เพื่อต่อยอดไปสู่ความร่วมมือในมิติอื่น ๆ การส่งเสริมความร่วมมือทางการศึกษา สร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ การส่งเสริมการค้าและการลงทุน วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว เป็นต้น

พื้นฐานที่สำคัญอีกประการหนึ่งของประโยชน์ของความร่วมมือทางการศึกษาที่ไทยสามารถใช้เป็นเครื่องมือในระยะยาวเพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับฮังการี การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มประเทศยุโรปกลางและประเทศบอลข่าน สร้างการรับรู้เกี่ยวกับประเทศไทยในฮังการี การเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์เพื่อต่อยอดสร้างโอกาสไปยังการเพิ่มพูนความร่วมมือทางการเมืองและเศรษฐกิจตอบโจทยยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศของไทยจากความร่วมมือทางการศึกษาไทยและฮังการี นอกจากนี้ ความร่วมมือทางการศึกษาจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลักดันผลประโยชน์ของไทยในฮังการี โดยผู้ศึกษามองว่า ฮังการีซึ่งหลายฝ่ายมองว่ามีที่ทำไม่สอดคล้องกับท่าทีของสหภาพยุโรปในหลาย ๆ เรื่องที่มุ่งผลประโยชน์ของประเทศตนเป็นหลัก (ฮังการีมองไทยในฐานะประเทศผู้นำของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถึงแม้ว่าสหภาพยุโรปมีข้อมติให้ประเทศสมาชิกชะลอการมีปฏิสัมพันธ์ในระดับการเมืองกับไทยเมื่อปี 2557-2560 แต่ฮังการียังคงแสดงท่าทีเป็นมิตรและไม่ได้แสดงท่าทีเชิงลบต่อสถานการณ์การเมืองไทยในช่วงเวลาดังกล่าว) เป็น “แกะดำ” ของสหภาพยุโรปที่ไทยสามารถใช้ความแนบเนียนเพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงและเจรจาต่อรองกับสหภาพยุโรปในประเด็นที่ไทยมีความต้องการ อาทิ การขอรับการสนับสนุนฮังการีในการจัดทำเขตการค้าเสรี ไทย-สหภาพยุโรป และการยกเว้นการตรวจลงตราเข้าสู่เขตเชงเก้นสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางธรรมดาของไทย หรือในมิติอื่น ๆ

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาจากแนวคิดการทูตทางการศึกษา (Education Diplomacy) มาใช้อ้างอิงในบริบทของการยกระดับความร่วมมือทางการศึกษาไทยและฮังการี

1.2 การวิเคราะห์ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน

การศึกษาส่วนบุคคลเรื่อง บทบาทของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบูดาเปสต์ ในการยกระดับความร่วมมือทางการศึกษา (กรณีศึกษาทุนการศึกษา Stipendium Hungaricum ของฮังการี) มีความสัมพันธ์เชิงยุทธศาสตร์ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติของไทยและฮังการี ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ไทยและฮังการีที่สอดคล้องกัน

จากแผนภูมิข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่า ยุทธศาสตร์ของไทยและฮังการีมีความสอดคล้องกัน ในด้านความร่วมมือด้านการศึกษาที่มีลักษณะต่างตอบแทน โดยไทยมีความต้องการและมียุทธศาสตร์ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาประเทศ ในขณะที่ฮังการีมีนโยบาย Eastern Opening¹ ที่จัดสรรทุนการศึกษา SH แก่นักศึกษาไทย ปีละ 40 ทุน นอกจากนี้ การทูตทางการศึกษา (Education Diplomacy) เป็นแนวทางที่ผู้ศึกษานำเสนอในการยกระดับความร่วมมือทางการศึกษา ของทั้งสองประเทศ

1.2.1 ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของไทย

1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ การตระหนักถึง พหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

2) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ปี พ.ศ. 2566-2570 ได้กำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาประเทศแบ่งได้ เป็น 4 มิติ จำนวน 13 หมายเหตุ โดยเฉพาะมิติที่ 4 มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ ใน หมายเหตุที่ 12 ที่มุ่งเน้นให้ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง และหมายเหตุที่ 13 ไทยมีรัฐที่ทันสมัยมี ประสิทธิภาพและตอบโจทย์ประชาชน

3) การส่งเสริมความสัมพันธ์ในทุกมิติกับประเทศเจ้าบ้าน (การเมือง เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน สังคมวัฒนธรรม การศึกษาและการคุ้มครองดูแลผลประโยชน์ของคนไทยในต่างแดน) ตามแผนแม่บทของกระทรวงการต่างประเทศ ภายใต้ยุทธศาสตร์ประเด็นการต่างประเทศ ปี พ.ศ. 2561-2580 (การต่างประเทศ 5 มิ) โดยในข้อที่ 5 แผนย่อยการดำเนินการด้านการต่างประเทศอย่าง

¹ Kacziba, P., Political sources of Hungarian soft power, *Politics in Central Europe* 16, 15 (January 2020): 81-85

มีเอกภาพและบูรณาการ (มีพลัง) มีเป้าหมายส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนขับเคลื่อนการต่างประเทศด้วยการทูตเพื่อประชาชนและการทูตสาธารณะ

4) ยุทธศาสตร์หมุดหมายเรื่องกำลังคนมีสมรรถนะสูงตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคตโดยเฉพาะทักษะภาษาต่างประเทศ ดิจิทัล การเป็นผู้ประกอบการ และทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้กำหนดแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570

การส่งเสริมให้นักศึกษาไทยเข้ารับให้ทุนการศึกษาในต่างประเทศ จะมีประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทุนการศึกษา SH ที่เป็นทุนให้เปล่าทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก มีสาขาวิชาให้เรียนกว่า 800 สาขา โดยเฉพาะสาขา STEM+ (Science, Technology, Engineering, Mathematics, Agriculture และ Medical) ซึ่งเป็นสาขาที่ไทยมีความต้องการอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ

1.2.2 ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของฮังการี

การให้ทุนการศึกษา SH เป็นไปตามนโยบายประตูมุ่งสู่ตะวันออก (Eastern Opening) ของฮังการี เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม กับภูมิภาคนอกสหภาพยุโรป ภูมิภาคเอเชีย และกลุ่มประเทศภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ และลดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจจากประเทศตะวันตก ผลักดันให้ฮังการีเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างเศรษฐกิจตะวันออกและตะวันตก

การดำเนินนโยบาย Eastern Opening ได้ให้ความสำคัญกับ

- 1) การจัดทำข้อตกลงด้านการค้าเสรี
- 2) ความร่วมมือทางการศึกษาและวิจัย รวมถึงโครงการการให้ทุนการศึกษา SH
- 3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมทางวัฒนธรรม

รัฐบาลฮังการีได้เล็งเห็นว่า การให้ทุนการศึกษา SH แก่ชาวต่างชาติ ซึ่งนอกจากจะช่วยพัฒนาคนให้กลับไปพัฒนาประเทศของตนแล้ว จะช่วยดึงดูดผู้ที่มีความรู้ความสามารถในยกระดับการศึกษาของฮังการี การสร้างผลงานทางวิชาการจำนวนมาก รวมถึงเป็นการเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจภายในประเทศของฮังการีอย่างมีนัยสำคัญอีกด้วย² การเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในการดึงดูดนักศึกษาต่างชาติให้มาศึกษาในประเทศนั้น ๆ หรือมีนโยบายการส่งเสริม

² Cszasz, Z., Changing geopolitics of higher education: economic effects of inbound international student mobility to Hungary, *Journal of Geography in Higher Education* (2023): 285-310.

การแลกเปลี่ยนทางการศึกษา เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการดำเนินนโยบายทางการทูต³ เมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาและเดินทางกลับบ้านเกิดก็สามารถช่วยประชาสัมพันธ์และส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศที่ได้รับการศึกษา สร้างความนิยมและอำนาจละมุน (soft power) ต่อไป นอกจากนี้ขีดความสามารถในการดึงดูดนักศึกษาต่างชาติ จะเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมภาพลักษณ์ทำให้ประเทศดังกล่าวได้รับความนิยม⁴

1.2.3 นโยบายการทูตทางการศึกษา (Education Diplomacy)

การทูตทางการศึกษาคือการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยมุ่งเน้นในด้านการให้ทุนการศึกษา การแลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้กล่าวถึงบทบาทของการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ด้านการศึกษาว่าเป็นการทูตทางการศึกษา กล่าวคือ การใช้การศึกษา วัฒนธรรม สังคม การเมือง เศรษฐกิจ เทคโนโลยี หรือการศึกษาอื่น ๆ และแลกเปลี่ยนระหว่างกัน อีกทั้งเป็นการสอดแทรกและปลูกฝังค่านิยมหรือความรู้ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งให้อีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการกระจายอำนาจละมุน (soft power) นั่นเอง⁵

ที่ผ่านมาไทยมีบทบาทในด้านการทูตทางการศึกษามาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับภูมิภาค สถาบันการศึกษาของไทยหลายแห่ง โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาเป็นช่องทางแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรม ซึ่งหลายปีที่ผ่านมาชาวต่างชาติที่จบการศึกษาในประเทศไทยกลายเป็นบุคคลสำคัญในประเทศสมาชิกอาเซียนแล้วหลายคน แนวคิดเกี่ยวกับ Education Diplomacy หรือการใช้การศึกษาเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้รับความสนใจในเวทีระดับนานาชาติอย่างมาก⁶

³ อลี ม้ามณี, การใช้ Soft Power ในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: กรณีศึกษา การดำเนินการของทีมชาติประเทศไทยในเนปาล (รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารนักการทูต รุ่นที่ 4, 2555), หน้า 8.

⁴ ชมพูนุช ชมภูคำ, บทบาทของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเวียนนา ในการยกระดับการส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาและวิชาการระหว่างไทยและออสเตรีย (รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารนักการทูต รุ่นที่ 13, 2564), หน้า 8.

⁵ ดร. พรภวิชัย หล้าพิระกุล, การทูตทางการศึกษาผ่านการเรียนการสอน “ภาษาจีน” สู่การพัฒนาความสัมพันธ์ไทย-จีนในศตวรรษที่ 21, [ออนไลน์], 2564, แหล่งที่มา: <https://sclc.mfu.ac.th/sclc-5677/sclc-6265/detail/News/13824.html>.

⁶ รศ. พินิติ รตะนานุกูล, บทบาทของไทยกับการศึกษาเพื่อการทูต: Education Diplomacy, [ออนไลน์], 2558, แหล่งที่มา: <https://www.voathai.com/a/education-diplomacy-pt/2692011.html>.

แนวคิดในการยกระดับความร่วมมือด้านการศึกษาไทยและฮังการีของสถานเอกอัครราชทูตฯ จะศึกษาถึงผลประโยชน์ของไทยที่จะได้รับจากการยกระดับความร่วมมือดังกล่าว ประเด็นข้อท้าทายต่าง ๆ รวมถึงการบริหารจัดการ การใช้การศึกษาเพื่อยกระดับการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อตอบโจทยยุทธศาสตร์ชาติอย่างแท้จริง

บทที่ 2

การวิเคราะห์ประเด็นศึกษาและผลการศึกษา

บทนี้เป็นการนำเสนอประเด็นปัญหาที่ประสงค์จะศึกษาการวิเคราะห์ประเด็นปัญหา วิธีการศึกษา ทฤษฎี กรอบแนวคิดและกลยุทธ์ต่าง ๆ ซึ่งผู้ทำการศึกษาได้สืบค้นจากเอกสารทางวิชาการ การสัมภาษณ์ รวมทั้งการนำเสนอผลการศึกษามีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1 การกำหนดประเด็นศึกษา

2.1.1 ประเด็นศึกษาที่จะวิเคราะห์

- 1) ประเทศไทยจะได้ประโยชน์อะไรจากการยกระดับความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทยและฮังการี
- 2) มีข้อท้าทายอะไรบ้างจากการยกระดับความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทยและฮังการี
- 3) สถานเอกอัครราชทูตฯ มีวิธีการในการบริหารจัดการเกี่ยวกับทุนการศึกษา Stipendium Hungaricum อย่างไร

2.1.2 ที่มาและสาเหตุของประเด็นปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ องค์การสหประชาชาติได้เล็งเห็นถึงความสำคัญจึงได้บรรจุประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาลงในเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development Goals (SDGs)⁷ เพื่อประเทศสมาชิกดำเนินการสร้างหลักประกันให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างครอบคลุม เท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสทางการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิตการจัดสรรทุนการศึกษาเป็นแนวทางหนึ่งที่ภาครัฐใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำที่เป็นไปอย่างจำกัด ทุนการศึกษาบางประเภทอาจให้เต็มจำนวนหรือบางประเภทจำเป็นต้องกู้ยืม หรือทุน บางประเภทจะต้องมีการใช้ทุน ทุนการศึกษาในต่างประเทศจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่สำคัญและเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาทุนมนุษย์ของไทย

⁷ United Nations in Thailand, Sustainable Development Goal 4: Quality Education, [Online], n.d., Available from: <https://thailand.un.org/en/sdgs/4>.

ทุนการศึกษา SH ของฮังการี ซึ่งเป็นทุนการศึกษาที่ให้เปล่าแก่ไทยปีละ 40 ทุน ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก ผู้ทำการศึกษาเห็นว่า ไทยจะได้ประโยชน์จากการรับทุนดังกล่าว ในด้านการพัฒนาทุนมนุษย์จากการศึกษาตามมาตรฐานยุโรป ประโยชน์ที่จะได้รับไม่เฉพาะในด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว นักศึกษาไทยสามารถมองเห็นโลกที่กว้างขึ้น ได้เรียนรู้การศึกษาที่แตกต่าง สร้างโอกาสในการศึกษาที่เป็นสากลตามมาตรฐานยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขา STEM+ (Science, Technology, Engineering, Mathematics, Agriculture และ Medical) ที่ ฮังการีมีความเชี่ยวชาญและต้องการส่งเสริมให้ต่างประเทศเข้ารับทุนในด้านนี้⁸ การสัมผัสวัฒนธรรมใหม่สร้างมุมมองใหม่ ฝึกฝนทักษะทางภาษาต่างประเทศ เพิ่มโอกาสในการศึกษาต่อและการทำงานในต่างประเทศ ค้นหาคความสนใจใหม่และสังคมใหม่ พัฒนาตนเองและสร้างประสบการณ์ชีวิตจากต่างแดนสามารถนำเอาความรู้กลับมาพัฒนาประเทศ ซึ่งที่ผ่านมาผู้สมัครของไทยสมัครทุน SH ไม่ครบเต็มจำนวน 40 ทุนต่อปี ทำให้ไทยเสียโอกาสในการพัฒนาต้นทุนมนุษย์ และเสียโอกาสในการขยายจำนวนทุนให้เพิ่มขึ้นเพื่อสร้างโอกาสให้นักศึกษาไทยได้รับทุนการศึกษามากขึ้น ต่อยอดไปสู่ความร่วมมืออื่น ๆ ในขณะที่สถานเอกอัครราชทูตฯ ไม่ได้เข้าไปมีบทบาทในการกำหนดทุนการศึกษามากนัก ทำให้ไทยเสียโอกาสในการบริหารจัดการทุนการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของไทยและเป็นสาขาวิชาที่ฮังการีมีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะในด้าน STEM+

นอกจากนี้ ผู้ทำการศึกษามองว่า การที่นักศึกษาไทยมีโอกาสในการศึกษาต่อในฮังการี จะเป็นโอกาสในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับฮังการี ภูมิภาคยุโรปกลางและบอลข่าน ซึ่งปัจจุบันมีผู้เชี่ยวชาญในภูมิภาคนี้น้อยมากภายหลังจากฮังการีเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบคอมมิวนิสต์ เมื่อปี 2532 และเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป เมื่อปี 2546 การเข้าใจฮังการีจะสามารถต่อยอดสร้างความไว้วางใจไปสู่ความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ผลักดันผลประโยชน์ของไทยฮังการีและในภูมิภาคยุโรปกลางและบอลข่านต่อไป รวมถึง การแสวงหาช่องทางในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเจรจาต่อรองกับสหภาพยุโรปตามที่ผู้ทำการศึกษากล่าวไว้แล้วข้างต้น

2.1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) แนวทางในการแก้ไขปัญหาและยกระดับความร่วมมือทางการศึกษาไทยและฮังการี ซึ่งจะช่วยให้สถานเอกอัครราชทูตฯ ตอบสนองความต้องการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ
- 2) จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางปฏิบัติได้จริงของสถานเอกอัครราชทูตฯ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้องต่อไป

⁸ สัมภาษณ์, Dr. István Perosa, Head of Department for the Stipendium, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary, 21 มิถุนายน 2567.

2.1.4 ขอบเขตการศึกษาประเด็น

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยในการยกระดับความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทยและฮังการี โดยผ่านการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบูดาเปสต์ ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานที่ปรึกษาด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์ กระทรวงการต่างประเทศและการค้าของฮังการี องค์กร Tempus Public Foundation สถานเอกอัครราชทูตฮังการีประจำประเทศไทย สมาคมนักศึกษาไทยในฮังการี ภาคเอกชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและยกระดับด้านการศึกษาระหว่างไทยและฮังการี

2.1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

ในการดำเนินการศึกษาเพื่อตอบคำถามวิจัยข้างต้น รายงานฉบับนี้เป็นการวิจัยผ่านการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และวิเคราะห์สถิติ (statistical analysis) กรอบแนวคิดการทบทวนวรรณกรรม ข้อมูลที่ตีพิมพ์หรือเผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ รวมถึงการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่จะเป็นทางเลือกในการดำเนินการของสถานเอกอัครราชทูตฯ

2.2 การวิเคราะห์ประเด็นปัญหา

2.2.1 กรอบแนวคิด

การศึกษานี้ จะใช้แนวคิดเรื่อง “การทูตทางการศึกษา” (Education Diplomacy) นำข้อมูลมาวิเคราะห์จัดทำยุทธศาสตร์ในการยกระดับความร่วมมือทางการศึกษาไทยและฮังการี ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อยกระดับความร่วมมือด้านการศึกษาไทยและฮังการี

2.2.2 ทฤษฎีการทูตทางการศึกษา (Education Diplomacy)

ในการศึกษาฯ จะใช้ทฤษฎีการทูตทางการศึกษา วิเคราะห์ถึงบริบทในการยกระดับความร่วมมือทางการศึกษาไทยและฮังการี (กรณีศึกษาทุนการศึกษา Stipendium Hungaricum ของฮังการี)

การทูตทางการศึกษา หรือ Education Diplomacy คือ การใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกัน และบรรลุเป้าหมายทางการทูตที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม หรือการเมือง

2.2.2.1 เหตุใดการทูตทางการศึกษาจึงมีความสำคัญ

1) สร้างความเชื่อมโยงระหว่างประเทศ

ผ่านการแลกเปลี่ยนนักศึกษา อาจารย์ และ โครงการร่วม ทำให้เกิดเครือข่ายบุคคลที่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

- 2) ส่งเสริมวัฒนธรรมและความเข้าใจอันดี
การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่างผ่านการศึกษา ทำให้เกิดความเคารพซึ่งกันและกัน ลดความขัดแย้ง
- 3) พัฒนาศักยภาพบุคคล
การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ส่งเสริมให้บุคคลมีทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการพัฒนาประเทศ
- 4) เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ
การผลิตบุคลากรที่มีความสามารถตรงตาม ความต้องการของตลาดแรงงาน ส่งผลดีต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ

2.2.2.2 เครื่องมือหลักของการทูตทางการศึกษา

- 1) การแลกเปลี่ยนนักศึกษา
โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่สำคัญที่สุดของการทูตทางการศึกษา ช่วยให้นักศึกษาได้สัมผัสกับวัฒนธรรมที่แตกต่างและสร้างเครือข่ายระหว่างประเทศ
- 2) ทุนการศึกษา
การมอบทุนการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติเป็นอีกหนึ่งวิธีในการดึงดูดนักศึกษาที่มีความสามารถและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- 3) โครงการความร่วมมือทางวิชาการ
การร่วมมือกันทำวิจัย หรือจัดตั้งสถาบันร่วม เป็นการสร้างความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศต่าง ๆ
- 4) ภาษาและวัฒนธรรม
การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของประเทศอื่น ๆ เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีและเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสำหรับการทำงานในสภาพแวดล้อมสากล

การทูตทางการศึกษาเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและส่งเสริมความร่วมมือในหลากหลายด้าน การลงทุนในด้านการศึกษาคงเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและส่งผลดีต่อทั้งในระดับบุคคล สังคม และระดับประเทศ การทูตทางการศึกษาเป็นการโน้มน้าวสร้างทัศนคติของนักศึกษาที่ครอบคลุมมิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่หลากหลายต่อเนื่องซึ่มลึก หลายประเทศใช้การทูตทางการศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์หรือเกียรติภูมิของประเทศ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับนโยบายของประเทศนั้น ๆ

ผลการศึกษาพบว่า การสร้างความร่วมมือทางการศึกษา การแลกเปลี่ยนทุนทางการศึกษาระหว่างไทยและยังการี เป็นการดำเนินการทางการทูตทางการศึกษา เพื่อสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือมีระหว่างกันในระดับประชาชนของทั้งสองประเทศ ซึ่งในเบื้องต้นใช้การแลกเปลี่ยน

ทุนการศึกษาระหว่างกัน ซึ่งนอกจากจะช่วยพัฒนาต้นทุนมนุษย์ระหว่างกันแล้ว การที่มีนักศึกษาเข้าไปเรียนต่อเนื่อง ในระบบมหาวิทยาลัยหลายปีในประเทศผู้ให้ทุน ก่อให้เกิดการตระหนักรู้ในเชิงลึก (Institutional memory) อย่างต่อเนื่อง การเข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณี การสร้างทัศนคติที่ดี รวมถึงจะส่งเสริมไปสู่ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสร้างผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองประเทศในอนาคต

ไทยและฮังการีเป็นประเทศขนาดกลาง ไม่ได้เป็นมหาอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือการทหาร อย่างไรก็ตาม ไทยและฮังการีมีแหล่งทรัพยากรทางการศึกษาที่ดี กล่าวคือ ระบบการศึกษาของไทยเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ระบบการศึกษามีมาตรฐาน สถาบันการศึกษาของไทยมีหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยหลายแห่งของไทยติดอันดับมหาวิทยาลัยโลก ในขณะที่ฮังการีติดอันดับโลกด้านการศึกษา เป็นประเทศที่มีชื่อเสียงอย่างมาก ด้านการคิดค้น วิจัยและวิทยาศาสตร์ (ที่ผ่านมามีคนฮังการีได้รับรางวัลโนเบลถึง 15 คน) สามารถใช้ประโยชน์จากการศึกษาในการส่งเสริมนโยบายการต่างประเทศ

2.3 สรุปผลการศึกษา

รายงานฉบับนี้ได้วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารภายในของสถานเอกอัครราชทูตฯ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนในการดำเนินความร่วมมือด้านการศึกษาไทยและฮังการี กระทรวงการต่างประเทศและการค้าฮังการี กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สมาคมนักเรียนไทยในฮังการี รวมถึงประสบการณ์ในการประจำการของผู้ศึกษาที่สถานเอกอัครราชทูตฯ ในช่วงปี 2565-2567 โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ประเด็นสำคัญต่าง ๆ ที่มีผลต่อการยกระดับความร่วมมือด้านการศึกษาไทยและฮังการี ดังนี้

2.3.1 ความร่วมมือต่างตอบแทนด้านการศึกษาไทยและฮังการี

ไทยและฮังการีได้ลงนามความร่วมมือทวิภาคี 3 ฉบับ ที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างสองประเทศ ในลักษณะต่างตอบแทน (mutual interest) ดังนี้

ตารางที่ 1 ภาพรวมความร่วมมือด้านการศึกษาไทยและฮังการี

ความร่วมมือทวิภาคี	การลงนาม
<p>1) โครงการแลกเปลี่ยนด้านการศึกษาและวิทยาศาสตร์ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการแห่งราชอาณาจักรไทยกับกระทรวงศึกษาธิการแห่งประเทศฮังการี สำหรับปี 2560-2561 (ค.ศ. 2017-2018)</p>	<p>12 ตุลาคม 2560</p> <p>ฝ่ายไทย: รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์)</p> <p>ฝ่ายฮังการี: เอกอัครราชทูตฮังการีประจำประเทศไทย (H.E. Mr. Peter Jakab)</p>
<p>2) โครงการแลกเปลี่ยนด้านการศึกษาและวิทยาศาสตร์ระหว่างกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งราชอาณาจักรไทยกับกระทรวงการต่างประเทศและการค้า และกระทรวงนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งประเทศฮังการี ประจำปี 2563-2565 (ค.ศ. 2020-2022)</p>	<p>1 กันยายน 2563</p> <p>ฝ่ายไทย: ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สรนิต ศิลธรรม)</p> <p>ฝ่ายฮังการี: เอกอัครราชทูตฮังการีประจำประเทศไทย (H.E. Mr. Szilveszter Bus)</p>
<p>3) บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือภายใต้โครงการทุนการศึกษา Stipendium Hungaricum ประจำปี 2566-2568 (ค.ศ. 2023-2025) ระหว่างกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งราชอาณาจักรไทยกับกระทรวงต่างประเทศและการค้าฮังการี</p>	<p>3 พฤษภาคม 2566</p> <p>ฝ่ายไทย: รองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (รองศาสตราจารย์ พาสีทธิ์ หล่อธีรพงศ์)</p> <p>ฝ่ายฮังการี: Deputy State Secretary of the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary (H.E. Mr. Adám Stifter)</p>

ที่มา: สำนักงานที่ปรึกษาด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์ (2567)

ตารางที่ 2 การสนับสนุนทุนการศึกษาของไทยต่อฮังการี

ปี	การสนับสนุนทุนการศึกษาฮังการี
2564	<ul style="list-style-type: none"> - สถาบันอุดมศึกษาไทยเสนอให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาฮังการีเข้ามาศึกษาในประเทศไทย จำนวน 11 แห่ง เป็นทุนการศึกษาประเภทเต็มหลักสูตรและประเภทแลกเปลี่ยน ทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก - มีนักศึกษาฮังการีได้รับการเสนอชื่อจากฝ่ายฮังการีเพื่อเข้ารับทุนประเภทแลกเปลี่ยนในระดับปริญญาตรีจากคณะวิศวกรรมศาสตร์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จำนวน 1 ราย
2565	<p>สถาบันอุดมศึกษาไทย จำนวน 22 แห่ง จัดสรรทุนการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย ให้แก่นักศึกษาต่างชาติ โดยครอบคลุมทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก และทุนแลกเปลี่ยนระยะสั้น อย่างไรก็ตาม ไม่มีการเสนอชื่อนักศึกษาเพื่อเข้ารับทุนจากฝ่ายฮังการี</p>
2566	<ul style="list-style-type: none"> - สถาบันอุดมศึกษาไทย จำนวน 13 แห่ง แจ้งความประสงค์เสนอทุนการศึกษาให้แก่บุคคลทั่วไปโดยไม่จำกัดสัญชาติ โดยครอบคลุมทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก และทุนแลกเปลี่ยนระยะสั้น - ฝ่ายฮังการีเสนอชื่อนักศึกษาจำนวน 1 ราย เพื่อขอรับทุนแลกเปลี่ยนระยะสั้นในหลักสูตร Tourism Management ณ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ที่มา: สำนักงานที่ปรึกษาด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์ (2567)

ตารางที่ 3 จำนวนผู้รับทุนการศึกษา SH ของไทย ปี 2561-2567

ปีการศึกษา	จำนวนนักศึกษา (คน)					รวม	จำนวนที่ได้รับจัดสรร
	ปริญญาตรี	ปริญญาตรี-โท ต่อเนื่อง	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	Non-Degree		
2561	17	1	10	-	4	32	40
2562	6	-	7	-	-	13	40
2563	24	1	11	-	-	36	40
2564	20	1	13	-	-	34	40
2565	19	1	11	-	-	31	40
2566	15	-	12	2	-	29	40
2567	10	1	14	-	-	25	40
รวม	102	4	63	2	4	200	280

ที่มา: สำนักงานที่ปรึกษาด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์ (2567)

ตารางที่ 4 Higher Education in Hungary: Average Tuition Fee (Full Programme)

Level of Study / Field of Study	Social Science / Humanities/ Business Management	Science	Data Science / Applied Science / Information Technology	Medicine
Bachelor's program (3-year program and 6-year program for medicine*)	25,200 EUR	25,200 EUR	18,000 EUR	69,600-105,600 EUR 6-year program*
Master's program (2-year program)	20,000 EUR	15,000 EUR	25,000-32,000 EUR	-
Doctoral program (4-year program)	24,000-32,000 EUR	20,000-36,000 EUR	20,000-36,000 EUR	-

ที่มา: 1. Eötvös Loránd University (ELTE) มหาวิทยาลัยรัฐ: https://www.eltereader.hu/media/2012/11/International-Study-Programmes_ELTE_2012_2013_opt1.pdf

2. Corvinus University of Budapest มหาวิทยาลัยเอกชน:

- Tuition Fee ระดับปริญญาตรีและโท:

<https://www.uni-corvinus.hu/main-page/hello-corvinus/fees-and-payments/tuition-fees/?lang=en>

- Tuition Fee ระดับปริญญาเอก: <https://www.uni-corvinus.hu/post/landing-page/doctoral-landing/?lang=en>

3. Semmelweis University มหาวิทยาลัยด้านการแพทย์: <https://semmelweis.hu/registrar/faq-aok-fok-gytk/tuition-fee/>

ตารางที่ 5 จำนวนการรับทุนการศึกษา SH ในปี 2567 ของกลุ่มประเทศอาเซียน

ประเทศ	จำนวนทุนการศึกษา
เวียดนาม	200
อินโดนีเซีย	110
มาเลเซีย	40
ฟิลิปปินส์	100
ลาว	100
ไทย	40

ที่มา: สัมภาษณ์นักการทูตของกลุ่มประเทศอาเซียน, 1 สิงหาคม 2567

2.3.2 ไทยจะได้ประโยชน์อะไรจากการยกระดับความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทยและฮังการี

1) การพัฒนาทุนมนุษย์จากระบบการศึกษาฮังการีที่มีมาตรฐานยุโรป และสร้างโอกาสในการเชื่อมโยงผลประโยชน์ในด้านอื่น ๆ

2) สร้างโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขา STEM+ (Science, Technology, Engineering, Mathematics, Agriculture และ Medical) ที่ฮังการีมีความเชี่ยวชาญ เพื่อสร้างให้ไทย มีความพร้อมในการพัฒนาประเทศในด้านดังกล่าว

การศึกษาด้าน STEM+ จะช่วยส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการเติบโตและสร้างความสามารถในการแข่งขันของไทย การเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต สร้างบุคลากรที่มีทักษะทางเทคนิคและวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาสำคัญของโลก เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาสุขภาพ เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร เทคโนโลยีทางการเกษตร และการจัดการทรัพยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนาที่ต้องการบุคลากรที่ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้าน STEM+ ซึ่งสอดคล้องและตอบโจทย์การพัฒนาบุคลากรไทยของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ที่ให้ความสำคัญของการพัฒนากำลังคนของประเทศให้มีทักษะ STEM+ มากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามความต้องการกลุ่มอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ของประเทศ ระยะเวลา 5 ปี พ.ศ. 2563-2567 ครอบคลุม 12 อุตสาหกรรม New S-curve

รัฐบาลฮังการีมีแผนในการยกระดับให้ประเทศติด 10 อันดับแรกของสหภาพยุโรปด้านการคิดค้นนวัตกรรม ตัวอย่างความสำเร็จของฮังการีคือการพัฒนาศูนย์วิจัยด้านพลังงาน

ทดแทนที่เมือง Szeged และความร่วมมือกับบริษัทเทคโนโลยีระดับโลกในการสร้างศูนย์นวัตกรรมที่กรุงบูดาเปสต์ ในปี 2566 ฮังการีมีการเติบโตในภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับ STEM+ เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 12 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า นอกจากนี้ จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาด้าน STEM+ ในฮังการีเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 20 ในช่วงห้าปีที่ผ่านมา⁹ สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยในสาขานี้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ฮังการียังให้การสนับสนุนทุนการศึกษา SH แก่ต่างชาติในสาขา STEM+ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยที่ต้องการบุคลากรในด้านนี้

3) เป็นการเปิดโลกทัศน์และสร้างการเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่และสร้างมุมมองใหม่ การศึกษาเล่าเรียนต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนนับปี จะเป็นการสร้างสมประสบการณ์แบบสะสมซึมลึก

4) พัฒนาทักษะใหม่ ฝึกฝนทักษะทางภาษา (ภาษาอังกฤษและฮังการีเบื้องต้น)

5) สร้างโอกาส เพิ่มโอกาสในการเรียนต่อและการทำงานในต่างประเทศ ค้นหามุมมองใหม่ การพัฒนาตนเองให้มีความเป็นสากลเป็นพลเมืองของโลกที่มีคุณภาพ ถือเป็น การสร้างต้นทุนมนุษย์ที่สำคัญ

6) สามารถนำเอาความรู้กลับมาพัฒนาประเทศได้อย่างทันท่วงที และเป็นไปตามความต้องการของประเทศ

7) ลดภาระด้านการศึกษาและสร้างโอกาส เพื่อแก้ไขปัญหาการเข้าถึงการศึกษา และปัญหาหนี้สินของกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ซึ่งมีนักศึกษาไทยไม่สามารถใช้หนี้เงินยืมจำนวนมาก ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของระบบราชการไทย¹⁰

8) สร้างโอกาสในการประชาสัมพันธ์ประเทศไทยในฮังการี

9) การส่งเสริมต่อยอดตามแนวทางการทูตการศึกษา (Education Diplomacy) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือรอบด้าน ความไว้วางใจ การรู้จักวัฒนธรรมความเป็นอยู่ ค่านิยม สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับฮังการี เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างความร่วมมือทางการศึกษา และการกำหนดยุทธศาสตร์ของไทยในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับฮังการีต่อไป

ผู้ทำการศึกษาเห็นว่า การรับทุน SH ไม่ครบเต็มจำนวน จะทำให้ไทยเสียโอกาสในการพัฒนาต้นทุนมนุษย์ และเสียโอกาสในการขยายจำนวนทุนให้เพิ่มขึ้นเพื่อสร้างโอกาสให้นักศึกษาไทยได้รับทุนการศึกษามากขึ้น และต่อยอดไปสู่ความร่วมมืออื่น ๆ ซึ่งฝ่ายไทยจะต้อง

⁹ Eurostat, Growth in STEM industries in Hungary, [Online], 2023, Available from: <https://ec.europa.eu/eurostat>

¹⁰ The Standard Team, รัฐบาลเร่งแก้ปัญหาหนี้ กยศ. ปรับโครงสร้างลูกหนี้กว่า 3.5 ล้านราย เก็บดอกเบี้ยไม่เกิน 1% ต่อปี, [ออนไลน์], 2564, แหล่งที่มา: <https://thestandard.co/government-student-loan-fund-debt/>.

แสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาพร้อมกับฝ่ายอังการีโดยเร็ว อย่างไรก็ตาม ในระหว่างนี้ ไทยควรแสดงบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมการให้ทุนการศึกษาแก่อังการี หรือการจัดกิจกรรมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างประเทศโดยเชิญนักศึกษา อาจารย์ นักวิชาการ หรือจัดทำโครงการร่วมกันในประเทศไทย ทำให้เกิดเครือข่ายบุคคลที่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันแบบยั่งยืน

10) โอกาสในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับอังการี ประเทศในภูมิภาคยุโรปกลางและบอลข่าน ซึ่งปัจจุบันไทยมีผู้เชี่ยวชาญในภูมิภาคนี้น้อยมาก ภายหลังจากอังการีเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบคอมมิวนิสต์เมื่อปี 2532 และเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปเมื่อปี 2546 การเข้าใจอังการีจะสามารถต่อยอดไปสู่ความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ ผลักดันผลประโยชน์ของไทยในอังการี ภูมิภาคยุโรปกลางและบอลข่านต่อไป ทั้งนี้ ปัจจุบันไทยเป็นคู่ค้าอันดับ 11 ของอังการี ซึ่งมีปริมาณการค้าทวิภาคีขยายตัวเพิ่มขึ้นจากในอดีตอย่างมีนัยสำคัญ

2.3.3 ประเด็นที่ท้าทายต่อการยกระดับความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทยและอังการี

2.3.3.1 การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับทุนการศึกษา SH ในประเทศไทย ไม่เพียงพอ

1) ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ของอังการีที่ยังคงใช้ช่องทางการประชาสัมพันธ์ ของหน่วยงานราชการแบบดั้งเดิม ซึ่งล่าช้า (red tape) ไม่มีความหลากหลาย ข้อความสื่อสารไม่ชัดเจน ไม่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย บางครั้งทำให้ผู้สนใจสมัครรับทุนไม่ทันตามระยะเวลาที่กำหนด

2) เนื้อหาการประชาสัมพันธ์ไม่น่าสนใจ ไม่ดึงดูดกลุ่มเป้าหมาย

3) ภาพลักษณ์ประเทศอังการีในฐานะประเทศที่มีการส่งเสริมทุนการศึกษา ยังไม่ชัดเจนเท่าประเทศผู้ให้ทุนอื่น ๆ ผู้รับทุนยังคงมีความคิดว่าอังการียังคงเป็นประเทศสังคมนิยม ไม่มีมาตรฐานด้านการศึกษาและมีความเป็นอยู่ยากลำบาก

4) ข้อจำกัดในความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและการจัดการทุนการศึกษา SH ซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทย โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่สำคัญเช่น STEM+ สาเหตุหลักของปัญหานี้มาจากความตระหนักรู้เกี่ยวกับทุนการศึกษา SH ที่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในไทย ข้อมูลการประชาสัมพันธ์ในด้านทุนการศึกษาด้าน STEM+ ยังไม่เป็นที่รับรู้ ในวงกว้าง อีกทั้งการประสานงานระหว่างหน่วยงานไทยและอังการียังไม่มี ความต่อเนื่องและครอบคลุมในทุกด้านที่จำเป็น

5) โดยที่นโยบายการให้ทุนการศึกษา SH ได้มีการจัดสรรทุนการศึกษาให้กับ 94 ประเทศทั่วโลก จึงมีความเป็นไปได้ที่อาจมีข้อด้อยด้านการสื่อสาร แนวทางในการ

ประชาสัมพันธ์ ความละเอียดหรือความเหมาะสมของข้อมูลที่ใช้ประชาสัมพันธ์ ดังนั้น แนวทาง one size fits all ของฮังการีจึงต้องมีการศึกษาและปรับปรุงแก้ไข

2.3.3.2 ความไม่เป็นที่นิยมของทุน Stipendium Hungaricum เมื่อเปรียบเทียบกับทุนอื่น ๆ ในยุโรป

1) ภาพลักษณ์ของฮังการี (ประเทศในยุโรปกลางขนาดเล็ก) ไม่ได้ส่งเสริมหรือสื่อให้เห็นถึงการเป็นประเทศผู้ให้ทุนการศึกษาชั้นนำ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศยุโรปอื่น ๆ

2) การดำเนินนโยบายการทูตทางการศึกษาของฮังการีให้ความสำคัญในเรื่องทุนการศึกษา SH เพียงอย่างเดียว ไม่ได้ให้ความสำคัญกับบริบทอื่นของการทูตทางการศึกษา เช่น การแลกเปลี่ยนนักวิชาการ หรือ Think tank การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ กิจกรรมทางการศึกษาและวัฒนธรรม เป็นต้น จึงทำให้การรับรู้ถูกจำกัดเฉพาะเรื่องทุนการศึกษา

3) ทุนการศึกษา SH ยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้างในประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับทุนอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศผู้ให้ทุนในยุโรป

4) ข้อมูลการให้ทุนการศึกษาเข้าถึงยาก บางครั้งข้อมูลใช้ภาษาฮังการีในการประชาสัมพันธ์หรือให้ข้อมูล

5) ผู้รับทุนการศึกษาต้องเรียนภาษาฮังการีพื้นฐาน 1 ปี ซึ่งเป็นข้อกำหนดของรัฐบาลฮังการี เพื่อส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ภาษาฮังการีเบื้องต้น ซึ่งจะเป็พื้นฐานในการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสังคม พลเมืองและวัฒนธรรมฮังการี ทั้งนี้ นักวิชาการด้านภาษาให้ความเห็นว่าภาษาฮังการีเป็นภาษาที่เรียนยากที่สุดในโลกภาษาหนึ่ง จึงทำให้ผู้สนใจสมัครทุน SH มีความลังเลที่จะสมัครขอรับทุน

6) เงินสนับสนุน (allowance) น้อย เมื่อเปรียบเทียบกับทุนอื่น ๆ ในยุโรป ปัจจุบันผู้ได้รับทุนการศึกษา SH ระดับปริญญาตรีและปริญญาโทจะได้รับเงินสนับสนุนรายเดือนเดือนละ 8,000 บาท โดยจะถูกหักเป็นค่าเช่าที่พัก 4,000 บาท (หากพักหอนอกที่ไม่ใช่ของมหาวิทยาลัย) เงินที่เหลืออีก 4,000 บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ เมื่อเปรียบเทียบกับทุนการศึกษาของไต้หวันที่ให้เงินสนับสนุนเดือนละ 18,000 บาท¹¹

7) ปัญหาด้านความเป็นอยู่และความปลอดภัยของนักศึกษา จากปัญหาเงินเฟ้อ อย่างรุนแรง ทำให้สินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาสูงขึ้น และสถานการณ์สงครามรัสเซีย-ยูเครนที่ยังไม่มีท่าที ที่จะสงบในระยะเวลาดังกล่าว¹²

¹¹ สัมภาษณ์, ชนาทิป เชิดบารมี, ประธานสมาคมนักเรียนไทยในฮังการี, 9 กรกฎาคม 2567.

¹² เรื่องเดียวกัน

8) ผู้รับทุนการศึกษาส่วนใหญ่ ต้องการงานหรือฝึกงานในประเทศอื่น ๆ ในยุโรปตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเยอรมนีและฝรั่งเศสที่เป็นที่ตั้งของบริษัทขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียง

9) เครือข่ายสมาคมศิษย์เก่าไม่แน่นแฟ้นมากพอ ไม่มีกิจกรรมหรือช่องทางใดในการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน หรือจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ไทยและฮังการี รวมถึงการประชาสัมพันธ์ทุนการศึกษา SH¹³

2.3.3.3 คำถามเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาและการได้รับการรับรองจากหน่วยงานของไทย

1) การขาดการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบและความไม่ต่อเนื่องในความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของไทยและฮังการีในการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ทุนการศึกษา ทำให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับทุนและระบบการศึกษาของฮังการีขาดการประชาสัมพันธ์อย่างเพียงพอ

2) กลุ่มเป้าหมายของไทย (นักศึกษาไทย) ให้ความสนใจเกี่ยวกับคุณภาพทางการศึกษา รายละเอียดของทุนการศึกษาสำหรับทุนการศึกษาของกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตกมากกว่าฮังการี ทุนการศึกษา SH จึงไม่ใช่ทางเลือกในอันดับแรก ๆ

3) หน่วยงานด้านการศึกษาของไทยมองข้ามหรือไม่ได้ให้ความสำคัญมากนักกับทุนการศึกษา SH เมื่อเปรียบเทียบกับทุนการศึกษาที่มีชื่อเสียงจากยุโรปตะวันตก สหรัฐอเมริกา หรือออสเตรเลีย

ผู้ทำการศึกษาเห็นว่า ระบบการศึกษาของฮังการีในระดับอุดมศึกษามีมาตรฐานและมีคุณภาพสูงประเทศหนึ่งในยุโรป โดยฮังการีมีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งแรก เมื่อปี ค.ศ. 1367 รัฐบาลฮังการีได้สนับสนุนโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม โดยส่งเสริมให้มีการเรียนในลักษณะ double degree และ joint degree ระบบการศึกษาของฮังการีได้รับการปฏิรูปตามกรอบ Bologna Process ซึ่งเป็นแนวทางปฏิรูปการศึกษาของยุโรป โดยมีการจัดระบบวุฒิการศึกษาให้สอดคล้องกันทั่วภูมิภาคยุโรป การเปรียบเทียบระดับวุฒิศึกษาของประเทศต่าง ๆ และการกำหนดระบบหน่วยกิตแบบยุโรป (ECTS) การปฏิรูปนี้เอื้อประโยชน์ต่อนักศึกษาต่างชาติ รวมถึงนักศึกษาไทยที่เข้ามาศึกษาต่อในยุโรป โดยลดปัญหาการโยกย้ายที่เรียนและการเทียบโอนหน่วยกิต (prerequisite) ทั้งนี้ ฝ่ายไทยโดยสำนักงาน ก.พ. ได้ให้การรับรองระบบการศึกษาของฮังการีและทุนการศึกษา SH ด้วย

¹³ เรื่องเดียวกัน

2.3.4 การบริหารจัดการเกี่ยวกับจำนวนทุนการศึกษา Stipendium Hungaricum

จากการสัมภาษณ์ Dr. István Perosa¹⁴ พบว่า การเพิ่มจำนวนทุนการศึกษา Stipendium Hungaricum ให้กับนักศึกษาไทยมีความเป็นไปได้ หากมีการยื่นเรื่องและเจรจาอย่างเหมาะสมในเวที การหารือทวิภาคี (Political Consultations และ Joint Commission on Economic Cooperation: JCEC) ทั้งนี้ จำเป็นต้องสร้างความตระหนักรู้และสนับสนุนให้นักศึกษาไทยสมัครรับทุนอย่างเต็มจำนวน เพื่อแสดงถึงความพร้อมและความสนใจในการศึกษาต่อที่ฮังการี นอกจากนี้ยังควรพิจารณานำแนวทางการบริหารจัดการทุนการศึกษา SH ของเวียดนามมาปรับใช้ เพื่อเพิ่มศักยภาพและจำนวนผู้ได้รับทุนในอนาคต

ในขณะเดียวกัน ฝ่ายไทยอาจพิจารณาให้การสนับสนุนส่งเสริมความร่วมมือกับฮังการีเพิ่มเติมนอกเหนือจากการให้ทุนการศึกษาตามแนวทางการทูตทางการศึกษา ในด้านการแลกเปลี่ยนนักศึกษา การทำการวิจัยร่วมกัน การแลกเปลี่ยนโครงการทางภาษาและวัฒนธรรม การจัดทำ workshop เป็นต้น ทำอย่างไรให้ฮังการีมีความร่วมมือกับไทยในหลายมิติมากขึ้น

ในเรื่องดังกล่าว ผู้ศึกษามีความเห็นเพิ่มเติมว่า ฝ่ายฮังการีให้ความสำคัญอย่างมากในการดำเนินโครงการทุนการศึกษา SH และพร้อมที่จะร่วมมือกับฝ่ายไทยเพื่อยกระดับความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างกัน อย่างไรก็ตาม Dr. Perosa และกระทรวงการต่างประเทศและการค้าของฮังการี ไม่ได้ให้ความสำคัญในการสร้างความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานราชการของไทยมากนัก รวมถึงสถานเอกอัครราชทูตฯ ประเด็นดังกล่าวจึงเป็นจุดอ่อนที่สำคัญที่ทำให้ปัญหาเรื่องการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับทุนการศึกษาในประเทศไทย การประชาสัมพันธ์ รวมถึงปัญหาต่าง ๆ ไม่ได้ได้รับการรับรู้ หรือ เพื่อนำไปสู่การแก้ไข

¹⁴ สัมภาษณ์, Dr. István Perosa, Head of Department for the Stipendium, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary, 21 มิถุนายน 2567.

บทที่ 3

ข้อเสนอ

3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย (policy recommendation)

3.1.1 ระดับรัฐบาล

ในกรณีทุนการศึกษา SH ไทยควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนตามแนวทางการทูตทางการศึกษา เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้

1) นโยบายการศึกษาควรมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ตอบสนองความต้องการของประเทศ

2) สร้างโอกาสและการเข้าถึงการศึกษา สร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านการศึกษา สร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและภาคธุรกิจเพื่อให้การศึกษาตรงกับความต้องการของตลาด

3) สนับสนุนคุณภาพการศึกษา ทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 การวิจัยและนวัตกรรม โดยการให้ทุนสนับสนุนและการสร้างเครือข่ายระหว่างนักวิจัยและองค์กรต่าง ๆ การส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ส่งเสริมการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และนวัตกรรมที่ช่วยในการพัฒนาประเทศ

4) การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ส่งเสริมความร่วมมือทางการศึกษาและการวิจัยกับประเทศอื่น ๆ เพื่อเรียนรู้และนำเสนอความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ

5) การสร้างความเชื่อมโยง (connectivity) และเครือข่าย (network) พันธมิตรทางการศึกษา

3.1.2 ระดับผู้ปฏิบัติส่วนบนของฟอร์ม

กระทรวงการต่างประเทศและสถานเอกอัครราชทูตฯ ทีมประเทศไทย ควรนำเสนอแนวทางในการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับทุนการศึกษา SH โดยมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการแก้ไขปัญหา ทำให้มีผู้รับทุนเต็มจำนวนและเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการมีบทบาทนำในการยกระดับความร่วมมือทางการศึกษา โดยใช้กลไกการหารือผ่านการหารือในกรอบ Political Consultations และ Joint Commission on Economic Cooperation (JCEC)

3.1.3 การวิเคราะห์ SWOT

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ SWOT

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> - ทุนาการศึกษาเต็มจำนวนแบบให้เปล่า - มีความหลากหลายของทุนกว่า 800 สาขา - อังการีมีมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพ - สนับสนุนทุนด้าน STEM+ ซึ่งไทยมีความต้องการ - การศึกษาของอังการีมีมาตรฐานยุโรป และสำนักงาน กพ. รับรอง - ความเป็นอยู่ปลอดภัย - สร้างโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขา STEM+ - สาขาวิชาแพทย์และวิศวกรรมสามารถสมัครสอบใบประกอบวิชาชีพที่ไทยได้ - เปิดโลกทัศน์และสร้างการเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ และสร้างมุมมองใหม่ - พัฒนาทักษะใหม่ ฝึกฝนทักษะทางภาษา (อังกฤษ และอังการีระดับต้น) - สามารถนำเอาความรู้กลับมาพัฒนาประเทศได้อย่างทันทั่วทั้งที่ และเป็นไปตามความต้องการของประเทศไทย - การส่งเสริมต่อยอดตามแนวทางการทูตการศึกษา (Education Diplomacy) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือรอบด้าน สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับอังการี เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างความร่วมมือทางการศึกษา สังคม เศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ของไทยในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับอังการี 	<ul style="list-style-type: none"> - ทุนาการศึกษา SH ไม่เป็นที่นิยม เมื่อเปรียบเทียบกับทุนอื่น ๆ ในยุโรป - ภาพลักษณ์ของอังการียังไม่เป็นที่ยอมรับ - กระบวนการประชาสัมพันธ์ล่าช้า red tape - ต้องเรียนภาษาอังการีเบื้องต้น 1 ปี - เงินสนับสนุน (allowance) น้อยเกินไปสำหรับทุนาการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท - ที่พัก/หอพักขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม - ข้อมูลเรื่องทุนาการศึกษาเข้าถึงยาก บางครั้งเป็นภาษาอังการี - อาศัยช่องทางการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการแบบดั้งเดิม ไม่หลากหลาย ข้อความไม่ชัดเจน ไม่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย - เนื้อหาการประชาสัมพันธ์ไม่น่าสนใจ ไม่ดึงดูดกลุ่มเป้าหมาย - ข้อมูลการประชาสัมพันธ์ในด้านทุนาการศึกษาด้าน STEM+ ยังไม่เป็นที่รับรู้ในวงกว้าง - การจัดการทุนาการศึกษา ไม่สอดคล้องกับความต้องการด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทย โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่สำคัญ เช่น STEM+ - ดำเนินนโยบายการทูตทางการศึกษาของอังการีให้ความสำคัญในเรื่องทุนาการศึกษาเพียงอย่างเดียว ไม่ได้ให้ความสำคัญกับบริบทอื่นของการทูตทางการศึกษา - ผู้รับทุนาการศึกษาส่วนใหญ่ ต้องการงานหรือ

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาพยาบาลฟรีภายใต้การดูแลของระบบประกันสังคมของฮังการี - กำหนดระบบหน่วยกิตแบบยุโรป (ECTS) ในการศึกษาต่อ - การเทียบโอนหน่วยกิต (prerequisite) จากไทยได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกงานในประเทศอื่น ๆ ในยุโรปตะวันตก - กลุ่มเป้าหมายของไทย (นักศึกษาไทย) ให้ความสนใจเกี่ยวกับคุณภาพทางการศึกษา และรายละเอียดของทุนการศึกษาของกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตกมากกว่าฮังการี
โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> - ได้เรียนรู้ มีประสบการณ์ที่เป็นสากล - โอกาสในการทำงาน part time และเต็มเวลา - สร้างโอกาส เพิ่มโอกาสในการเรียนต่อ ค้นหาความสนใจใหม่ การพัฒนาตนเองให้เป็นพลเมืองของโลกที่มีคุณภาพ - มีทุนการศึกษาให้เลือกสามารถเรียนต่อมหาวิทยาลัยในยุโรปอื่น ๆ ได้ - ยกระดับความร่วมมือทางการศึกษาตามแนวทางการทูตทางการศึกษา อาทิ การแลกเปลี่ยนทางวิชาการ แลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษา - ลดภาระด้านการศึกษาและสร้างโอกาส เพื่อแก้ไขปัญหาการเข้าถึงการศึกษา และปัญหาหนี้สินของ กยศ. - โอกาสในการพัฒนาทุนมนุษย์จากการศึกษา และสร้างโอกาสในการเชื่อมโยงผลประโยชน์ในด้านอื่น ๆ - โอกาสในการประชาสัมพันธ์ประเทศไทยในฮังการี - การเดินทางสะดวกเนื่องจากฮังการีตั้งอยู่บริเวณยุโรปกลาง ตอบโจทย์นักศึกษาที่ต้องการเดินทางเพื่อสร้างประสบการณ์ไปยังประเทศ อื่น ๆ ในยุโรป 	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐบาลฮังการีให้ความสำคัญเฉพาะเรื่องการศึกษา SH จึงไม่ได้ให้ความสำคัญในการสร้างกิจกรรมทางด้านการศึกษาอื่น ๆ ตามแนวทางการทูตทางการศึกษา และการประสานกับหน่วยงานของไทย - ทุนการศึกษา SH ไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายในประเทศไทย - เครือข่ายศิษย์เก่าทุนการศึกษา SH ในประเทศไทยไม่แน่นแฟ้น ไม่มีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ - ปัญหาเงินเฟ้อสูงในประเทศฮังการี - ปัญหาความเสี่ยงในอนาคต สถานการณ์สงครามรัสเซีย-ยูเครนที่ยังคงยืดเยื้อ - ระบบการบริหารจัดการทุนของฮังการีมีความล้าหลัง ไม่ทันสมัยในลักษณะ one size fits all - ภาพลักษณ์ประเทศฮังการีในฐานะประเทศที่มีการส่งเสริมทุนการศึกษา ยังไม่ชัดเจนเท่าประเทศผู้ให้ทุนอื่น ๆ - หน่วยงานด้านการศึกษาของไทยมองข้ามหรือไม่ได้ให้ความสำคัญมากนักกับทุนการศึกษา SH เมื่อเปรียบเทียบกับทุนการศึกษาที่มีชื่อเสียงจากยุโรปตะวันตก สหรัฐฯ หรือออสเตรเลีย

3.2 ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

เพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาไทยและฮังการีให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนวทางในการดำเนินการที่ไม่กระทบต่องบประมาณหรือการเพิ่มจำนวนบุคลากร ดังนี้

3.2.1 การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับทุนการศึกษา Stipendium Hungaricum

1) ควรหารือกับฝ่ายฮังการี (กระทรวงการต่างประเทศและการค้าของฮังการี และกรม Stipendium Hungaricum) ให้รับทราบถึงประเด็นปัญหาต่าง ๆ

2) ควรปรับปรุงเว็บไซต์ SH ให้มีความทันสมัย มีข้อมูลครบถ้วน ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์

3) ควรผลักดันการจัดทำ Application บนโทรศัพท์มือถือด้านทุนการศึกษา SH ซึ่งนอกจากจะมีประโยชน์ต่อนักศึกษาไทยแล้ว ยังมีประโยชน์ต่อนักศึกษาต่างประเทศอื่น ๆ อีกด้วย

4) ควรแสวงหาช่องทางในการประชาสัมพันธ์อื่น ๆ เพื่อการเข้าถึง (outreach) กลุ่มเป้าหมายโดยตรง เช่น เว็บไซต์ด้านการศึกษาและสถาบันการศึกษา เว็บไซต์สถานเอกอัครราชทูตฯ สถาบันกวตวิชาต่าง ๆ เว็บไซต์เด็กดีดอทคอม¹⁵ พิจารณาเข้าร่วมงานประชาสัมพันธ์อีเวนท์ทางการศึกษาต่าง ๆ หรือกิจกรรมพบปะสถาบันการศึกษา/นักศึกษา

5) ควรปรับปรุงกระบวนการการสื่อสารประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับทุนการศึกษา ซึ่งปัจจุบันดำเนินการโดยผ่านช่องทางของสถานเอกอัครราชทูตฮังการีประจำประเทศไทยร่วมกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของไทย นอกจากนี้ทั้งสองหน่วยงานดังกล่าว ควรพิจารณาร่วมกันในการแก้ไขปัญหา แสวงหาแนวทางในการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายให้มากขึ้น ซึ่งนอกจากการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับทุนการศึกษาแล้ว ควรใช้โอกาสดังกล่าว นำเสนอข้อมูลเชิงลึก ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ จุดเด่น ความน่าเชื่อถือ เพื่อสร้างความนิยมให้กับทุนการศึกษา SH เมื่อเปรียบเทียบกับทุนการศึกษาของประเทศในยุโรปอื่น ๆ

6) การประชาสัมพันธ์โดยหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาไทยเข้ารับทุนด้าน STEM+ ให้มากขึ้น

3.2.2 การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาตามแนวทางการทูตทางการศึกษา

1) การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนของนักศึกษา (student exchange) และการแลกเปลี่ยนนักวิชาการ (academic exchange) หรือสถาบัน Think tank เพื่อเป็นสะพานเชื่อมระหว่างหน่วยงานของไทยและฮังการี

¹⁵ สัมภาษณ์, ชนาทิป เชิดบารมี, ประธานสมาคมนักเรียนไทยในฮังการี, 9 กรกฎาคม 2567.

2) การส่งเสริมกิจกรรมระหว่างกันด้านการศึกษา อาทิ

- Joint research initiatives ที่ทั้งสองประเทศมีความสนใจ และการวิจัยร่วมเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ (เกษตร เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีสารสนเทศ พลังงาน และการบริหารจัดการน้ำ)

- ความร่วมมือของสถาบันการศึกษา (academic partnership)
- การให้ทุนการศึกษาและเงินช่วยเหลือ (scholarship and grants)
- การจัดทำ workshop ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม
- โครงการแลกเปลี่ยนด้านภาษาและวัฒนธรรม (language and cultural programme)

3) การจัดตั้ง Thai Corners หรือ Thai Clubs ในมหาวิทยาลัยที่มีนักศึกษาไทยศึกษาอยู่ เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ไทยในมหาวิทยาลัยของฮังการี เพื่อดำเนินการส่งเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับไทยในด้านต่าง ๆ อาทิ การจัดเสวนา การจัดแสดงทางวัฒนธรรมและอาหาร เป็นการทำให้นักศึกษาเหล่านี้สามารถมีบทบาทเป็นอาสาสมัครที่จะกระตุ้นความสนใจเกี่ยวกับไทย¹⁶ ที่ผ่านมามีหลายประเทศที่ได้จัดตั้งมุมของประเทศตนเองในสถาบันการศึกษาของฮังการีแล้วประสบความสำเร็จ เช่น การจัดตั้ง American corner Budapest ที่มหาวิทยาลัย Corvinus เมื่อปี 2552 เป็นต้น

4) ประสานและติดตามกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางการยกระดับความร่วมมือด้านการศึกษาไทยและฮังการีให้มีความเหมาะสม อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือภายใต้โครงการทุนการศึกษา SH ฉบับที่ 4 (ฉบับใหม่) จะมีการหารือและลงนาม ในปี 2569

5) ผลักดันให้มีการหารือการยกระดับความสัมพันธ์ด้านการศึกษาไทยและฮังการีผ่านกลไกทวิภาคี (Political consultations และ Joint Commission on Economic Cooperation: JCEC) ในโอกาสแรก

6) การใช้โอกาสการเยือนของบุคคลสำคัญของไทย จัดกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาและ ภาควิชาการของฮังการี

¹⁶ อาจารย์ ศรีรัตนบัลล์, การส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับไทยในสหรัฐฯ เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศ, (รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารนักการทูต รุ่นที่ 5, 2556), หน้า 47.

3.2.3 การสร้างเครือข่าย

1) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย Think tank

2) การแสวงหาพันธมิตรและโอกาสใหม่ ๆ โดยเฉพาะในสาขาที่ไทยมีความต้องการ เช่น STEM+ การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม และการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

3) ผู้ศึกษาเห็นว่าควรแสวงหาพันธมิตรและผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) เข้ามาสนับสนุนการทำงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ ในการยกระดับความสัมพันธ์ทางการศึกษาไทยและฮังการี อาทิ

- Tempus Public Foundation
- HOOK Stipendium Hungaricum Mentor Network
- สมาคมนักเรียนไทยในฮังการี
- ภาคเอกชนไทยในฮังการี (บริษัทไทยเพอร์ซิเดนท์ ฟุตส์ จำกัด (มหาชน) โรงแรม อนันตรา นิวยอร์กพลาเซส กรุงบูดาเปสต์)
- Minddiak ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางของฮังการีที่ดูแลเรื่องการฝึกงานในภาคเอกชนของฮังการีของนักศึกษาทุน SH
- หอการค้าฮังการี-ไทย (Hungarian-Thai Chamber of Commerce)

3.2.4 การสร้างแรงจูงใจในการเข้ารับทุนการศึกษา

ผู้ทำการศึกษาขอเสนอแนะของเวียดนามเป็นทางเลือก โดยเวียดนามได้จัดตั้ง Vietnam International Education Cooperation Department (VIED) เป็นผู้รับผิดชอบดูแลเรื่องทุนการศึกษา SH รวมถึง รัฐบาลให้การสนับสนุนเงินเป็นค่าบัตรโดยสารเครื่องบิน หนังสือเดินทาง การตรวจลงตรา และเงินสนับสนุนรายเดือนเดือนละ 300 ดอลลาร์สหรัฐ ทำให้จำนวนนักศึกษาเวียดนามเข้ารับทุนการศึกษา SH เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดจากจำนวน 100 ทุน ในปี 2560 ไปสู่จำนวน 200 ทุน ในปี 2561¹⁷

¹⁷ Linh Tong, Higher education internationalization and diplomacy: Successes mixed with challenges. A case study of Hungary's Stipendium Hungaricum scholarship program, Hungarian Education Research Journal 10 (2020): 382-400.

3.2.5 การยกระดับความร่วมมือทางการศึกษาผ่านเครือข่ายมหาวิทยาลัย

1) การยกระดับความร่วมมือคือการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของไทยและฮังการีผ่านเครือข่ายมหาวิทยาลัย โดยศึกษารูปแบบและแนวทางการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาผ่านเครือข่าย ASEA-UNINET¹⁸ ซึ่งเป็นเครือข่ายที่ส่งเสริมความร่วมมือทางการศึกษาและวิจัยระหว่างสถาบันการศึกษาในอาเซียนและยุโรป โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา Erasmus Mundus และโครงการทุนการศึกษา CEEPUS (Central European Exchange Program for University Studies)

2) นอกจากนี้ ไทยสามารถใช้ประโยชน์จากศูนย์ยุโรปศึกษา (European Studies Centre) ซึ่งตั้งอยู่ตามมหาวิทยาลัยหลายแห่งของไทย อาทิ ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ในระดับวิชาการ พัฒนาบุคลากร นักเรียนนิสิตนักศึกษา การจัดสัมมนา อบรม และเผยแพร่งานวิจัย สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการ ศึกษาในยุโรป และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.3 การกำหนดตัวชี้วัดและติดตามประเมินผลและคาดการณ์ในอนาคต

การกำหนดตัวชี้วัดเพื่อยกระดับความร่วมมือด้านการศึกษาว่าเป็นไปตามแผนที่กำหนดหรือไม่เป็น ไปตามแผนที่กำหนด พร้อมแนวทางแก้ไข ของหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องโดยตั้งวัตถุประสงค์แบบระบุผลลัพธ์ตามแนวคิด OKRs¹⁹

¹⁸ ASEA-UNINET ก่อตั้งเมื่อปี 2537 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการศึกษา ระหว่างสถาบันการศึกษา ภาครัฐและภาคสังคมในการดำเนินกิจกรรมด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และศิลปะ เครือข่าย ASEA-UNINET ประกอบด้วยสถาบันการศึกษาจากอาเซียน 7 ประเทศ ได้แก่ ไทย กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม และจากยุโรป 7 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรีย เช็ก เยอรมนี กรีซ สเปน และสโลวาเกีย

¹⁹ OKRs เป็นการต่อยอดแนวคิดมาจากระบบการจัดการ MBO (Management by Objectives) คิดค้นโดย Professor Peter Drucker ต่อมาได้มีการบริษัท Startup นำไปใช้ ซึ่งต่อมาคือบริษัท Google ทำให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง

Objective and Key Results (OKRs)

Objective: การยกระดับความร่วมมือทางการศึกษาไทยและฮังการี

Key Results:

1. ใน 3 เดือนแรก ประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อวางแผน ออกแบบ สื่อสาร กำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย หาผู้รับผิดชอบและสรุปแนวในการทำงาน ติดตามวัดผลอย่างต่อเนื่อง
2. ในปีแรกนำเรื่องการยกระดับความร่วมมือทางการศึกษาไทยและฮังการี เข้าหารือในเวที ทวิภาคี (Pol. Consultations และ JCEC)
3. ภายใน 2 ปี -ไทยสามารถเข้ารับทุน SH ได้เต็มจำนวน 40 ทุนต่อปี
 - มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษา นักวิชาการ หรือ Think Tank จำนวน 2 ครั้ง
 - มีการจัดตั้ง Thai Corner หรือ Thai Clubs จำนวน 2 แห่ง
 - มีนักศึกษาไทยเข้าเรียนในสาขา STEM+ จำนวน 4 คน
4. ในปีที่ 3-5 -ไทยสามารถเพิ่มจำนวนทุนการศึกษาได้ถึง 100 ทุนต่อปี
 - มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษา นักวิชาการ หรือ Think Tank จำนวน 10 ครั้ง
 - มีการจัดตั้ง Thai Corner หรือ Thai Clubs จำนวน 10 แห่ง
 - นักศึกษาไทยเข้าเรียนในสาขา STEM+ จำนวน 20 คน
5. ในปีที่ 5 ขึ้นไป ไทยสามารถเพิ่มจำนวนทุนการศึกษาได้มากกว่า 100 ทุนต่อปี
 - มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษา นักวิชาการ หรือ Think Tank จำนวน 10 ครั้ง
 - มีการจัดตั้ง Thai Corner หรือ Thai Clubs จำนวน 10 แห่ง
 - นักศึกษาไทยเข้าเรียนในสาขา STEM+ จำนวน 40 คน

หมายเหตุ เน้นวัดผลลัพธ์เดือนละ 1 ครั้ง ปรับกระบวนการทำงานให้เหมาะสม

แผนภูมิที่ 2 การกำหนดตัวชี้วัดและติดตามประเมินผลผ่าน OKRs

บรรณานุกรม

หนังสือ/บทความ

ชมพูนุช ชมภูคำ. บทบาทของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเวียนนา ในการยกระดับการส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาและวิชาการระหว่างไทยและออสเตรีย. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารนักการทูต รุ่นที่ 13, 2564.

อาจารย์ ศิริรัตน์บัลล์. การส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับไทยในสหรัฐฯ เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศ. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารนักการทูต รุ่นที่ 5, 2556.

อสิ ม้ามณี. การใช้ Soft Power ในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: กรณีศึกษา การดำเนินการของทีมประเทศไทยในเนปาล. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารนักการทูต รุ่นที่ 4, 2555.

Csaszar, Z. Changing geopolitics of higher education: economic effects of inbound international student mobility to Hungary. Journal of Geography in Higher Education (2023): 285-310.

Kacziba, P. Political sources of Hungarian soft power. Politics in Central Europe 16, 15, (January 2020): 81-85.

Tong, L. Higher education internationalization and diplomacy: Successes mixed with challenges. A case study of Hungary's Stipendium Hungaricum scholarship program. Hungarian Education Research Journal 10 (2020): 382-400.

เอกสารราชการ

สำนักงานที่ปรึกษาการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์. ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างไทยและฮังการี. (1 กรกฎาคม 2567)

การสัมภาษณ์

ชนาธิป เชิดบารมี. ประธานสมาคมนักเรียนไทยในฮังการี. สัมภาษณ์, 9 กรกฎาคม 2567.

Dr. István Perosa. Head of Department for the Stipendium Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary. Ministry of Foreign Affairs and Trade. Interview, 21 May 2024.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

พรภวิชัย หล้าพีระกุล, ดร. การทูตทางการศึกษาผ่านการเรียนการสอน “ภาษาจีน” สู่การพัฒนาความสัมพันธ์ไทย-จีนในศตวรรษที่ 21. [ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา: <https://sclc.mfu.ac.th/sclc-5677/sclc-6265/detail/News/13824.html> [3 สิงหาคม 2567].

พินิติ รตะนานุกูล, รศ. บทบาทของไทยกับการศึกษาเพื่อการทูต: Education Diplomacy. [ออนไลน์]. 2558. แหล่งที่มา: <https://www.voathai.com/a/education-diplomacy-pt/2692011.html> [3 สิงหาคม 2567].

Eurostat. Growth in STEM industries in Hungary. [Online]. 2023. Available from: <https://ec.europa.eu/eurostat> [20 สิงหาคม 2567].

Minddiak, hu. Diák munka ajánlatok Budapesten és országosan | Mind-Diák Szövetkezet. [Online]. 2023. Available from: <https://minddiak.hu> [20 สิงหาคม 2567].

THE STANDARD TEAM. รัฐบาลเร่งแก้ปัญหาหนี้ กยศ. ปรับโครงสร้างลูกหนี้กว่า 3.5 ล้านราย. [ออนไลน์]. 2023. แหล่งที่มา: <https://thestandard.co/government-student-loan-fund-debt/> [20 สิงหาคม 2567].

United Nations Thailand. Sustainable Development Goal 4: Quality Education. United Nations in Thailand. [Online]. 2023. Available from: <https://thailand.un.org/en/sdgs/4> [20 สิงหาคม 2567].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

ประเทศที่เข้าร่วมโครงการทุนการศึกษา Stipendium Hungaricum 2024

1. Albania	27. Georgia	54. Morocco
2. Algeria	28. Ghana	55. Namibia
3. Angola	29. India	56. Nigeria
4. Argentina	30. Indonesia	57. North Macedonia
5. Azerbaijan	31. Iran	58. Oman
6. Bangladesh	32. Iraq	59. Pacific Alliance
7. Belarus	33. Israel	(member states:
8. Belize	34. Japan	Chile, Colombia,
9. Bosnia and
Herzegovina	35. Jordan	Mexico & Peru)
10. Botswana	36. Kazakhstan	60. Pakistan
11. Brazil	37. Kenya	61. Palestine
12. Burundi	38. Kosovo	62. Panama
13. Cambodia	39. Kurdistan Region	63. Peru
14. Cape Verde	40. Kuwait	64. Philippines
15. Chad	41. Kyrgyzstan	65. Republic of Armenia
16. Chile	42. Lao People's
Democratic Republic	66. Russian Federation
17. China	43. Lebanon	67. Rwanda
18. Colombia	44. Liberia	68. Saint Lucia
19. Costa Rica	45. Madagascar	69. São Tomé and
Príncipe
20. Cuba	46. Malaysia	70. SEGIB (eligible
member states:
21. Democratic Republic
of the Congo	47. Maldives	Argentina, Bolivia,
22. Ecuador	48. Mali	Brazil, Chile,
23. Egypt	49. Marshall Islands	Colombia, Costa Rica,
24. Eritrea	50. Mexico	Cuba, Dominican
25. Ethiopia	51. Moldova	Republic, Ecuador, El
26. Gambia	52. Mongolia	Salvador, Honduras,
	53. Montenegro	

- Mexico, Panama,
Peru, Uruguay,
Venezuela)
71. Serbia
72. Seychelles
73. Sierra Leone
74. Singapore
75. South Africa
76. South Korea
77. Sri Lanka
78. Sudan
79. Syria
80. Taiwan
81. Tajikistan
82. Tanzania
83. Thailand
84. Tunisia
85. Türkiye
86. Turkmenistan
87. Uganda
88. Ukraine
89. United Arab Emirates
90. Uruguay
91. Uzbekistan
92. Venezuela
93. Vietnam
94. Yemen

ภาคผนวก ข.

สาขาวิชาเรียนในโครงการทุนการศึกษา Stipendium Hungaricum

Study programmes 2024-2025	Study level
Preparatory Course in Hungarian Language	NON
Commerce and Marketing	BA
Finance and Accounting	BA
International Relations	MA
International Economy and Business	MA
International Business Economics	BA
Tourism Management	MA
Tourism and Catering	BA
Logistics Engineering	MA
Vehicle Engineering	MA
Transportation Engineering	MA
Doctoral School of Architecture (Arts)	PHD
Structural Engineering	MA
Physics	MA
Pál Vásárhelyi Doctoral School of Civil Engineering and Earth Sciences	PHD
Doctoral School of Physics (Natural Science)	PHD
Doctoral School of Mathematics and Computer Science	PHD
Kálmán Kandó Doctoral School of Transportation and Vehicle Engineer	PHD
George A. Olah Doctoral School of Chemistry and Chemical Technology	PHD
Géza Pattantyús-Ábrahám Doctoral School of Mechanical Engineering	PHD
Mechanical Engineering Modelling	MA
Mathematics	BA

Study programmes 2024-2025	Study level
Mechanical Engineering	BA
Doctoral School of Electrical Engineering (Engineering Science)	PHD
Electrical Engineering	MA
Pál Csonka Doctoral School of Architecture (Engineering Science)	PHD
Doctoral School of Informatics (Engineering Science)	PHD
Computer Science Engineering	MA
Civil Engineering	BA
Chemical Engineering	MA
Architecture	OTM
Applied Mathematics	MA
Doctoral School of Economics, Business and Informatics (Engineering)	PHD
Master of Business Administration (MBA)	MA
Doctoral School of International Relations and Political Science (Social)	PHD
Doctoral School of Business and Management (Social Science)	PHD
Marketing	MA
Business Informatics	MA
Public Policy and Management	MA
Economic Analysis	MA
Communication and Media Studies	BA
Business Administration and Management	BA
Materials Science	MA

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายณพคุณ ลุยจันทร์
ประวัติการศึกษา	– รัฐศาสตรบัณฑิต (บริหารรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ – Master of Business Administration (MBA) (International Management), Baldwin-Wallace University สหรัฐฯ
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2544-2546	เจ้าหน้าที่การทูต 4 กองแอฟริกา กรมเอเชียใต้ตะวันออกกลางและแอฟริกา
พ.ศ. 2547-2550	เจ้าหน้าที่กงสุล สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ
พ.ศ. 2550-2553	เจ้าหน้าที่การทูต 4 กองการสื่อมวลชน และ กองวัฒนธรรมสัมพันธ์ กรมสารนิเทศ
พ.ศ. 2553-2557	เลขานุการเอก สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงออตตาวา
พ.ศ. 2558-2559	เจ้าหน้าที่การทูต 5 กองยุโรปกลาง กรมยุโรป
พ.ศ. 2559-2560	เจ้าหน้าที่การทูต 5 ส่วนจัดหาและบริหารทรัพย์สินในต่างประเทศ สำนักจัดหาและบริหารทรัพย์สิน
พ.ศ. 2560-2562	ที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโคโร
พ.ศ. 2563-2565	ผู้อำนวยการส่วนจัดหาและบริหารทรัพย์สินในประเทศ สำนักจัดหาและบริหารทรัพย์สิน
ตำแหน่งปัจจุบัน	อัครราชทูตที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบูดาเปสต์